

KIRJALLINEN KYSYMYS 432/2009 vp

Oikeudenkäyntikulut velkomusasioissa

Eduskunnan puhemiehelle

Tuomioistuimet arvioivat viran puolesta velkomusta koskevassa asiassa, joka ratkaistaan yksipuolisella tuomiolla, vastapuolen maksettaviksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrän. Oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 21 luvun 8 c §:n 1 mom. edellyttää, että arviossa otetaan huomioon haastehakemuksen edellyttämä tarpeellisen työn määrä, saatavan suuruus ja välttämättömät kulut. Oikeusministeriön asetuksella (836/2008) on säädetty maksimimäärä tuomittaville kuluille. Kun velan pääoma on 250 euroa tai vähemmän, vaadittuina oikeudenkäyntikuluina tuomitaan 210 euroa.

Käytännössä perintäyhtiön vaatiessa asetuksessa säädetty maksimi määrätään aina, vaikka perittävän velan pääoma olisi ollut hyvin pieni. Esimerkiksi alle 20 euron velkapääoman perinnästä velallinen voi joutua maksamaan velkapääomaan nähden yli kymmenkertaiset, yli 200 euron oikeudenkäyntikulut perintätoimistolle. Asetusta tulee tältä osin kohtuullistaa. Tuomittaessa hyvin pieniä velkapääomia velalliselta tulisi periä korkeintaan käräjäoikeuden perimä maksu lisättynä korkeintaan pääomaa vastaavalla summalla oikeudenkäyntikuluja.

Perintätoimistolle tulevat yli 200 euron oikeudenkäyntikulut kannustavat perintätoimistoja viemään hyvin pienetkin perittävät summat käräjäoikeuteen, ja korkeat oikeudenkäyntikulut johtavat myös käytännössä käräjäoikeuksien ruuhkautumiseen. Käräjäoikeuksiin saapuneiden rikos- ja siviiliasioiden määrä kasvoi viime vuonna yhteensä lähes 13 prosenttia. Velalliselta perittävien oikeudenkäyntikulujen kohtuullistaminen olisi velalliselle inhimillisempää ja lisäksi vähentäisi käräjäoikeuksien ruuhkaa pienimpien velkasaatavien jäädessä pois käräjäoikeuksien käsittelyistä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus laskea velkomusasioissa velalliselta perittävien oikeudenkäyntikulujen määrää pienissä velkapääomissa?

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 2009

Päivi Räsänen /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Sari Palm /kd

Bjarne Kallis /kd
Toimi Kankaanniemi /kd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Päivi Räsänen /kd ym. näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 432/2009 vp:

*Aikooko hallitus laskea velkomusasiois-
sa velalliselta perittävien oikeudenkäyn-
tikulujen määrää pienissä velkapää-
omissa?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Oikeudenkäynnistä aiheutuu aina kustannuksia
kantajalle ja kanteeseen vastaavalle vastaajalle.
Oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädetään asi-
anosaisen velvollisuudesta korvata vastapuolen
oikeudenkäyntikulut, toisin sanoen siitä, miten
aiheutuneet kustannukset jaetaan asianosaisten
kesken. Lähtökohtana on, että oikeudenkäynnin
voittavan asianomaisen on saatava tarpeelliset ja
kohtuulliset kulunsa korvatuiksi.

Riidattomassa velkomusasiassa, joka ratkais-
taan yksipuolisella tuomiolla, ei kuitenkaan ole
kysymys varsinaisesta oikeusriidasta, vaan
yleensä ulosottooperusteen hankkimisesta perin-
tää varten. Vastaaja saattaa olla maksukyvytön
tai joskus maksuhaluton. Näitä asioita koskee
mainitun luvun 8 c §:ssä oleva erityissäännös,
jonka mukaan tuomioistuimen tulee viran puo-
lesta arvioida vastapuolen maksettavaksi tuomit-
tavien oikeudenkäyntikulujen määrä ottaen huo-
mioon haastehakemuksen edellyttämä tarpeelli-
sen työn määrä, saatavan suuruus ja välttämättö-
mät kulut. Pykälä säädettiin vuonna 1999, jol-
loin tarkoituksena oli kohtuullistaa ja yhtenäis-
tää asioissa tuomittavien kulujen määrää (HE
107/1998 vp).

Tarkemmat säännökset mainitun pykälän mu-
kaan tuomittavien oikeudenkäyntikulujen mää-
ristä on annettu oikeusministeriön asetuksella
(1311/2001). Asetuksen rahamääriä on tarkistet-
tu useampana vuotena oikeudenkäyntimaksujen
ja ansiotasoindeksin nousun vuoksi. Merkittäviä
tasokorotuksia ei ole tehty. Viimeksi rahamääriä
on korotettu kuluvan vuoden alusta 12 päivänä
joulukuuta 2008 annetulla oikeusministeriön ase-
tuksella (836/2008).

Voimassa olevan asetuksen mukaan vaaditut
oikeudenkäyntikulut tuomitaan korkeintaan pe-
rustaksan tai korkean taksan määräisinä velan
pääoman määrän mukaan. Jos velan pääoma on
250 euroa tai vähemmän, perustaksa on 210 eu-
roa ja korkea taksa 292 euroa. Perustaksan mu-
kaista oikeudenkäyntikuluvaahtimusta ei tarvitse
eritellä tarkemmin. Taksat sisältävät muun muas-
sa valtiolle perittävän 79 euron suuruisen oikeu-
denkäyntimaksun.

On tärkeää huolehtia siitä, ettei velallisten ku-
lurasitus muodostu kohtuuttomaksi, erityisesti
silloin, kun peritään pieniä saatavia. Huomiota
on kiinnitettävä paitsi oikeudenkäyntikuluihin,
myös yksityisen perinnän perintäkuluihin ja täy-
täntöönpanovaiheen ulosottomaksuihin. Esimer-
kiksi pienituloisilta perittäviä ulosottomaksuja
alennettiin ulosottolain uudistuksessa vuonna
2007.

Toisaalta on huolehdittava siitä, että myös
pienen saatavien velkojat voivat saada oikeus-
suoja tuomioistuimista. Oikeudenkäyntikulujen
korvauksen tarkoituksena on korvata voittaneel-
le asianosaiselle aiheutuneet kulut. Kulujen mää-
rä ei ole suoraan riippuvainen perittävän saata-
van määrästä. Pienenkin saatavan perinnästä oi-
keudenkäynnissä aiheutuu kustannuksia, ja esi-
merkiksi asian laadullinen vaativuus saattaa kas-

vattaa niitä. Oikeudenkäyntikulukorvausten taso ei saa olla niin matala, että pienet saatavat jäisivät käytännössä sen vuoksi perimättä.

Oikeusministeriön asettama, tiedoksianto-oikeudenkäynnissä pohtinut työryhmä luovutti mietintönsä 31 päivänä maaliskuuta 2009. Työryhmä ehdotti muun muassa, että riidattomasta asiasta valtiolle perittävä oikeudenkäyntimaksu ja vastaavasti vastapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaus porrastettaisiin haasteen tiedoksian-

totavan mukaan. Ehdotuksen mukaan nykyinen 79 euron oikeudenkäyntimaksu alennettaisiin 69 euroon. Asioissa, joissa haasteen on joutunut antamaan tiedoksi haastemies, maksu nostettaisiin 89 euroon. Kulurasitus jakautuisi siten nykyistä paremmin. Työryhmä on tehnyt myös muita ehdotuksia, jotka keventäisivät tiedoksiantoja erityisesti riidattomissa asioissa. Työryhmän mietintö on parhaillaan lausuntokierroksella, jonka perusteella päätetään jatkovalmistelusta.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2009

Oikeusministeri Tuija Brax

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 432/2009 rd undertecknat av riksdagsledamot Päivi Räsänen /kd m.fl.:

Ämnar regeringen sänka beloppet av de rättegångskostnader som i fordringsmål med litet skuldkapital drivs in av gäldenären?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

En rättegång orsakar alltid kostnader för käranden och den svarande som avger svaromål. I 21 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om parts skyldighet att ersätta motpartens rättegångskostnader, med andra ord hur de rättegångskostnader som har uppstått ska fördelas mellan parterna. Utgångspunkten är att den part som vinner rättegången ska få sina nödvändiga och skäliga rättegångskostnader ersatta.

I ett ostridigt fordringsmål som avgörs genom en tredskodom är det dock inte fråga om en egentlig rättstvist utan i allmänhet om att skaffa en utsökningsgrund för indrivningen. Svaranden kan vara insolvent eller någon gång betalningsovillig. För dessa mål gäller specialbestämmelsen i 8 c § i nämnda kapitel. Enligt bestämmelsen ska domstolen på tjänstens vägnar och med beaktande av den arbetsmängd som krävts för upprättande av stämningsansökan, fordringsbeloppet och nödvändiga kostnader pröva beloppet av de rättegångskostnader som motparten ska dömas att ersätta. Paragrafen stiftades år 1999 och avsikten var då att åstadkomma att beloppen i målen blir skäliga och att förenhetliga beloppen (RP 107/1998 rd).

Närmare bestämmelser om rättegångskostnader som ska dömas ut i mål som avses i nämnda paragraf har utfärdats i en förordning av justitieministeriet (1311/2001). Beloppen i förordningen har setts över under flera år på grund av höjningar av rättegångsavgifterna och inkomstnivåindex. Några betydande nivåhöjningar har inte gjorts. Senast har beloppen i förordningen höjts vid ingången av detta år med en förordning av justitieministeriet som utfärdades den 12 december 2008 (836/2008).

Enligt gällande förordning döms de yrkade rättegångskostnaderna ut enligt skuldkapitalet högst enligt en grundtaxa eller en förhöjd taxa. Om skuldkapitalet är 250 euro eller mindre, är grundtaxan 210 euro och den förhöjda taxan 292 euro. Yrkande på rättegångskostnader enligt grundtaxan behöver inte specificeras närmare. Taxorna inkluderar bl.a. en rättegångsavgift till staten på 79 euro.

Det är viktigt att sörja för att kostnadsbelastningen för gäldenären inte blir oskälig, särskilt då små fordringar drivs in. Man bör fästa uppmärksamhet förutom vid rättegångskostnaderna också vid indrivningskostnaderna för privat indrivning och utsökningsavgifterna i utsökningsskedet. T.ex. sänktes utsökningsavgifterna för personer med små inkomster vid reformen av utsökningslagen år 2007.

Å andra sidan bör man sörja för att också borgenärerna vid små fordringar ska kunna få rättskydd av domstolarna. Avsikten med ersättning av rättegångskostnader är att ersätta den vinnande parten för dess kostnader. Beloppet av kostnaderna är inte direkt beroende av beloppet av den fordran som drivs in. Det uppstår kostnader för att i en rättegång driva in tom. en liten fordran, och till exempel att arten av målet är krävande

kan öka kostnaderna. Nivån på ersättningen av rättegångskostnader får inte vara så låg att små fordringar på den grunden i praktiken inte drivs in.

Den arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatt och som har dryftat delgivning i rättegång överlätt sitt betänkande den 31 mars 2009. Arbetsgruppen föreslog bl.a. att rättegångsavgiften till staten för ostridiga tvistemål och på motsvarande sätt ersättningen för motpartens rättegångskostnader ska graderas enligt sättet för

stämningsdelgivning. Enligt förslaget sänks den nuvarande rättegångsavgiften på 79 euro till 69 euro. I mål där man har varit tvungen att låta en stämningsman delge stämningen höjs avgiften till 89 euro. Kostnadsbelastningen fördelas på detta sätt bättre än för närvarande. Arbetsgruppen lade också fram andra förslag som underlättar delgivningarna särskilt i ostridiga mål. Arbetsgruppens betänkande är som bäst på remiss utifrån vilken man beslutar om den fortsatta beredningen.

Helsingfors den 27 maj 2009

Justitieminister Tuija Brax